

Ústavní soud zrušil vyhlášku Obce Tchořovice o místním poplatku za obecní systém odpadového hospodářství

3.1.2024 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Obec Tchořovice vyhláškou zavedla místní poplatek za obecní systém odpadového hospodářství. V obecně závazné vyhlášce stanovila z poplatku za obecní systém 700 Kč ročně úlevu ve výši 200 Kč pro osoby přihlášené v obci, které v kalendářním roce, za který se poplatek platí, dosáhly věku v rozmezí 1-79 let.

Ministerstvo vnitra (navrhovatel) se domáhalo zrušení čl. 7 odst. 3 obecně závazné vyhlášky pro rozpor s čl. 1 větou první Listiny základních práv a svobod a § 10e zákona o místních poplatcích. Navrhovatel tvrdil, že je napadené ustanovení diskriminační. Konkrétní úprava, kterou obec zvolila, podle něj obchází zákonnou konstrukci poplatku, která odráží zájem na rovném rozdělení nákladů na provoz obecního odpadového systému mezi jednotlivé kategorie poplatníků.

Plénium Ústavního soudu (soudce zpravodaj David Uhlíř) vyhovělo návrhu a vyhlášku v napadené části zrušilo. Územní samosprávný celek je omezen ve své samostatné působnosti věcnou působností stanovenou zákonem. To mimo jiné znamená, že obsah povinností stanovených obecně závaznou vyhláškou nesmí být v rozporu se zákonem či přímo ústavním pořádkem. Ústavní soud považoval za klíčové, že obec má možnost výběru ze dvou odlišných poplatkových schémat. Podle zákona o místních poplatcích je poplatkem za komunální odpad buď poplatek za obecní systém odpadového hospodářství, který upravuje napadená vyhláška, anebo poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci. Ze zákona přitom může obec zavést pro poplatkové období pouze jeden ze dvou uvedených poplatků. Zatímco první poplatek („za systém“) zaručuje, že všichni poplatníci platí stejnou výši poplatku bez ohledu na rozsah vyprodukovaného odpadu, u druhé varianty („za odkládání“) naopak rozsah poplatkové povinnosti odráží rozsah vyprodukovaného odpadu. Výše obou poplatků se stanoví konkrétní částkou pro všechny poplatníky, jimiž jsou buď trvale bydlící v obci, či vlastníci vybraných nemovitých věcí na jejím území. Obec přitom v napadené vyhlášce nijak nereflektovala, že zákon o místních poplatcích s účinností ode dne 1. 1. 2021 upravuje mimo poplatek „za systém“ právě i poplatek „za odkládání“.

Podle Ústavního soudu si obec při úpravě úlev a osvobození počínala nepřiměřeně. Podle zákona o místních poplatcích sice lze upravit obecně závaznou vyhláškou osvobození či úlevu na poplatek. Obec však poskytnutím úlevy směřující k zohlednění rozsahu vyprodukovaného odpadu modifikovala základní parametry poplatku „za systém“, které spočívají právě v neutralitě výše poplatku vzhledem k rozsahu vyprodukovaného odpadu a zásadně rovném rozložení nákladů mezi jednotlivé skupiny poplatníků. Tím se napadené ustanovení ocitlo mimo zákonem vymezený prostor pro stanovení dalších osvobození a úlev na místních poplatcích.

Právní úprava zákona o místních poplatcích přitom umožňuje obci dosáhnout požadovaných cílů. Podrobnou zákonnou úpravu však obec pominula a napadeným ustanovením vyhlášky změnila zákonem předpokládané parametry místního poplatku za obecní systém odpadového hospodářství, aniž pro to měla věcné důvody opodstatněné zvláštnostmi svých místních poměrů. Proto si tím počínala v rozporu se zákonem o místních poplatcích a z téhož důvodu Ústavní soud nemohl akceptovat napadené ustanovení jako legitimní projev práva na samosprávu, kterému by bylo třeba dát přednost před zájmem na ochranu zákona.

Nález pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 27/22 je (včetně odlišných stanovisek) dostupný zde (535 KB, PDF).

<https://www.usoud.cz/aktualne/ustavni-soud-zrusil-vyhlasiku-obce-tchorovice-o-mistnim-poplatku-za-o-becni-system-odpadoveho-hospodarstvi>